

PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA

- **prirodno kretanje stanovništva** = promjena broja stanovnika neke populacije s obzirom na broj rođenih i umrlih
- odrednice: **RODNOST ILI NATALITET, SMRTNOST ILI MORTALITET, PRIRODNA PROMJENA**
- njihove vrijednosti se mogu iskazati:
APSOLUTNO – broj rođenih ili umrlih
RELATIVNO – stopama!
STOPA = broj rođenih ili umrlih na 1000 stanovnika neke populacije u određenoj vremenskoj jedinici, najčešće godini dana. Izražava se u promilima (‰).

RODNOST ILI NATALITET

APSOLUTNA VRIJEDNOST = broj rođenih na nekom području u određenom vremenu

RELATIVNA VRIJEDNOST = STOPA RODNOSTI

$$n = \frac{N}{S} \times 1000 \quad (N=\text{broj rođenih}; S=\text{ukupan broj stanovnika})$$

niska (< 15 ‰); srednja (16 - 25 ‰); visoka (> 25 ‰)

Kontrolirani natalitet

Fiziološki natalitet

VISOKA STOPA RODNOSTI:

- nerazvijene i slabije razvijene zemlje Azije, Afrike, Latinske Amerike

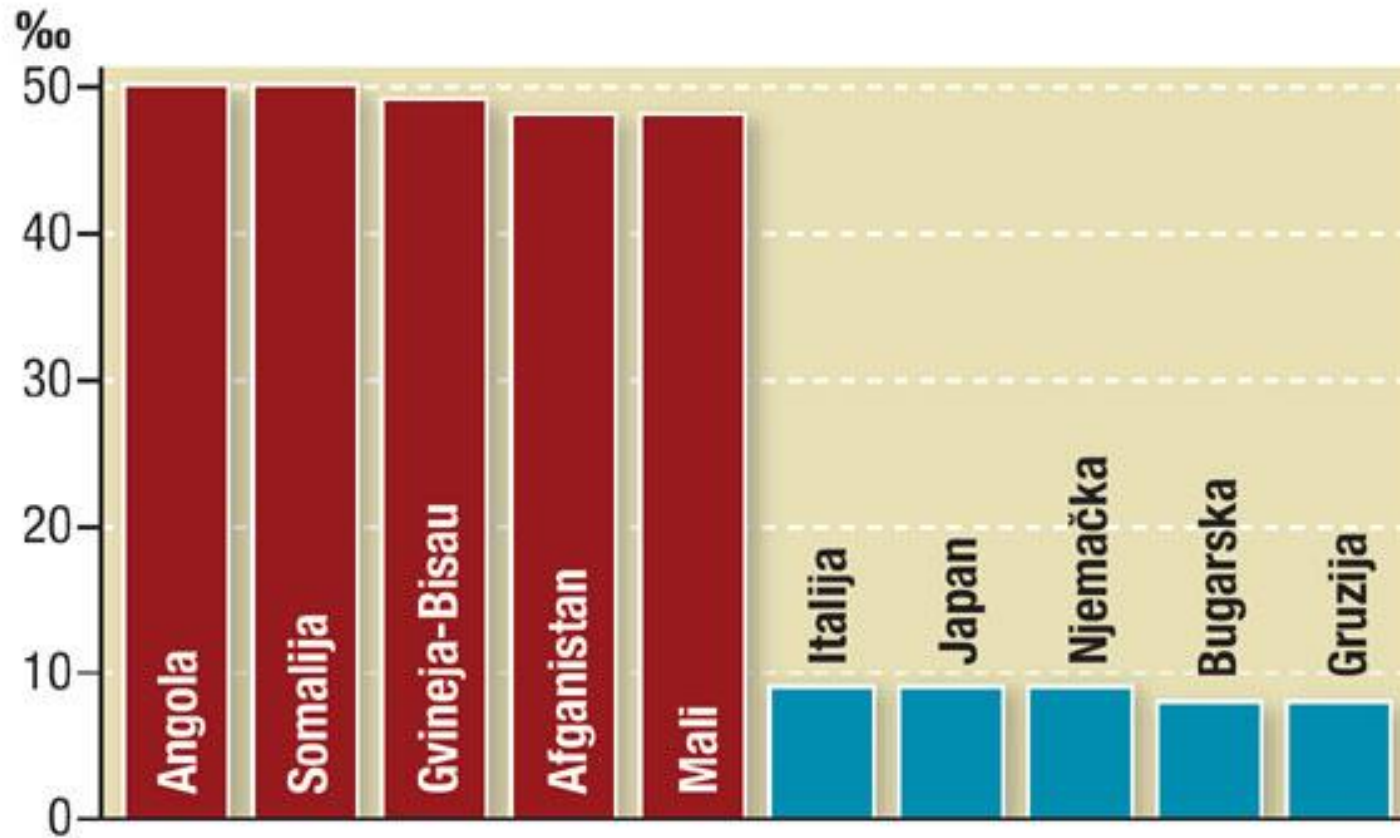
NISKA STOPA RODNOSTI:

- urbanizirana i gospodarski razvijena područja svijeta
(Angloamerika, Europa, Australija, Japan)

*** najniži stopu rodnosti = EUROPA (13 promila)**

ŠTO JE ZEMLJA NERAZVIJENIJA I SIROMAŠNIJA, TO IMA VEĆI NATALITET!

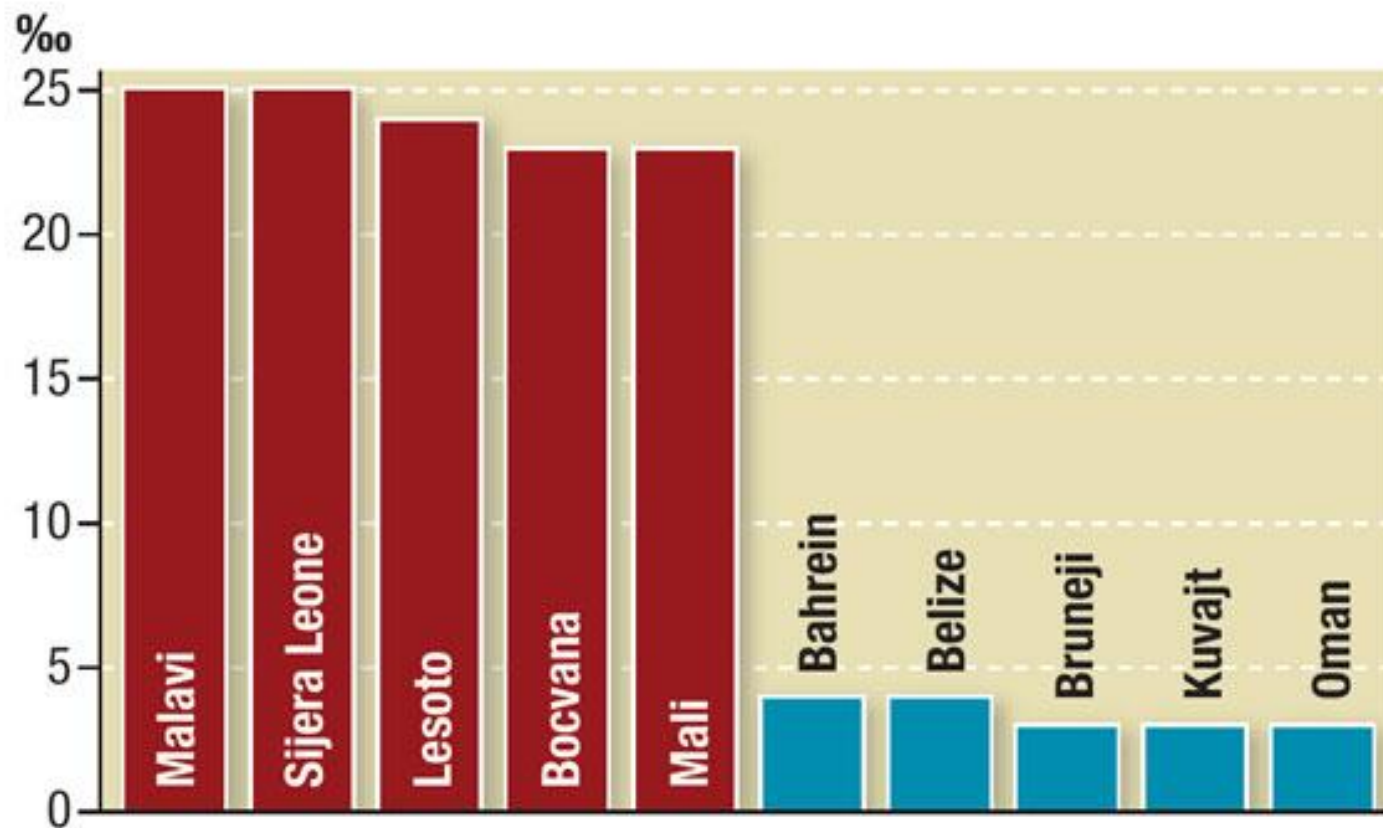

SMRTNOST ILI MORTALITET

- vjeran pokazatelj društvenih zbivanja u nekoj populaciji (ratovi, bolesti, gladi)
- **STOPA SMRTNOSTI** = broj umrlih na 1000 stanovnika u jednoj godini
$$m = \frac{M}{S} \times 1000$$

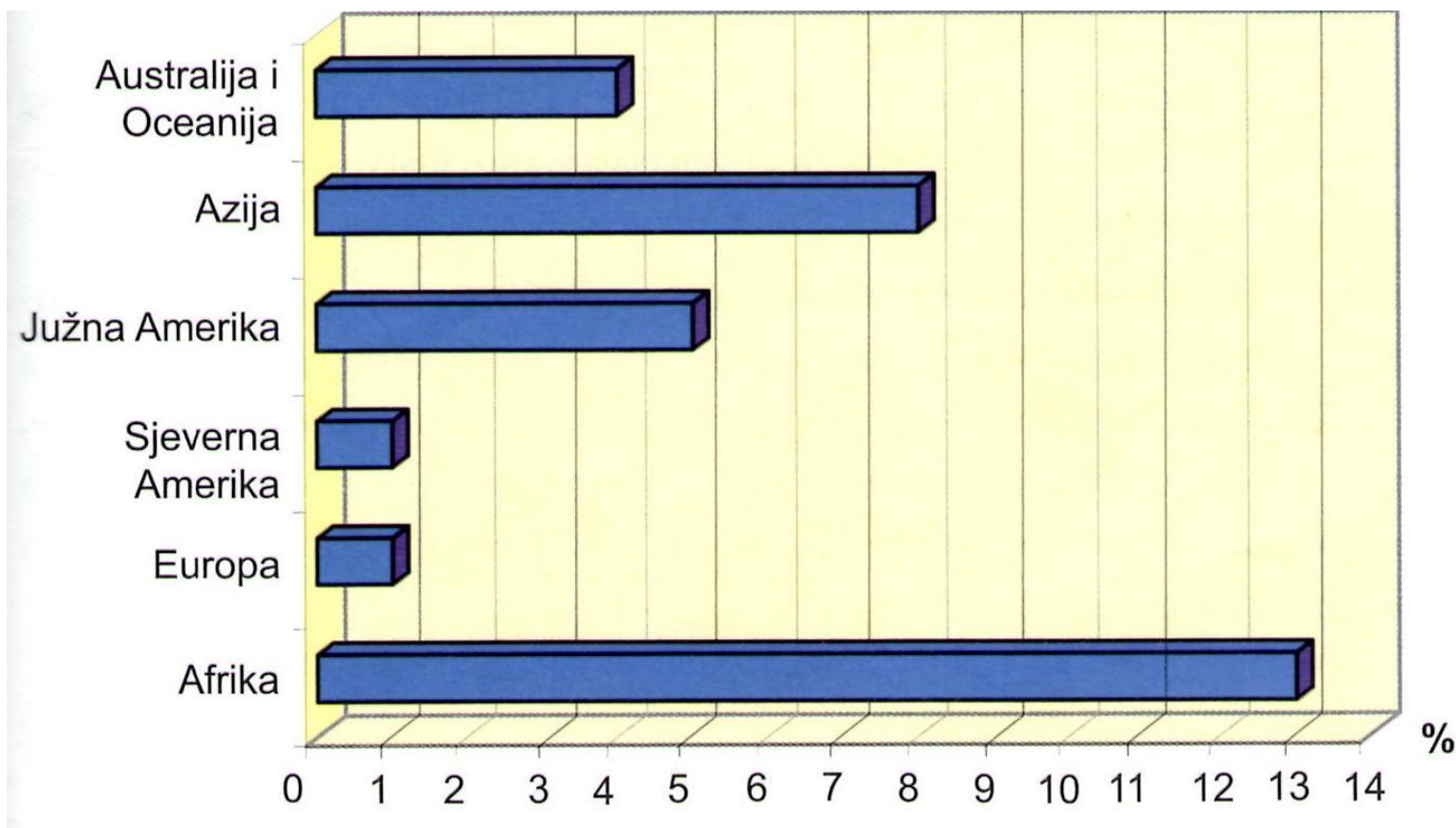
niska (< 10 ‰), umjerena (11-20 ‰), visoka (>20 ‰)
- **INFANTILNI MORTALITET** (smrtnost dojenčadi)!

ŠTO JE ZEMLJA NERAZVIJENIJA I SIROMAŠNIJA, TO IMA VEĆI MORTALITET!

Infantilni mortalitet (smrtnost dojenčadi)

**ŠTO JE ZEMLJA NERAZVIJENIJA I SIROMAŠNIJA,
TO IMA VEĆI INFANTILNI MORTALITET!**

PRIRODNA PROMJENA

➤ razlika između broja rođenih i broja umrlih u jednoj godini

➤ može biti:

pozitivna kada je $N > M \rightarrow$ **prirodni prirast**

negativna kada je $N < M \rightarrow$ **prirodni pad (depopulacija)**

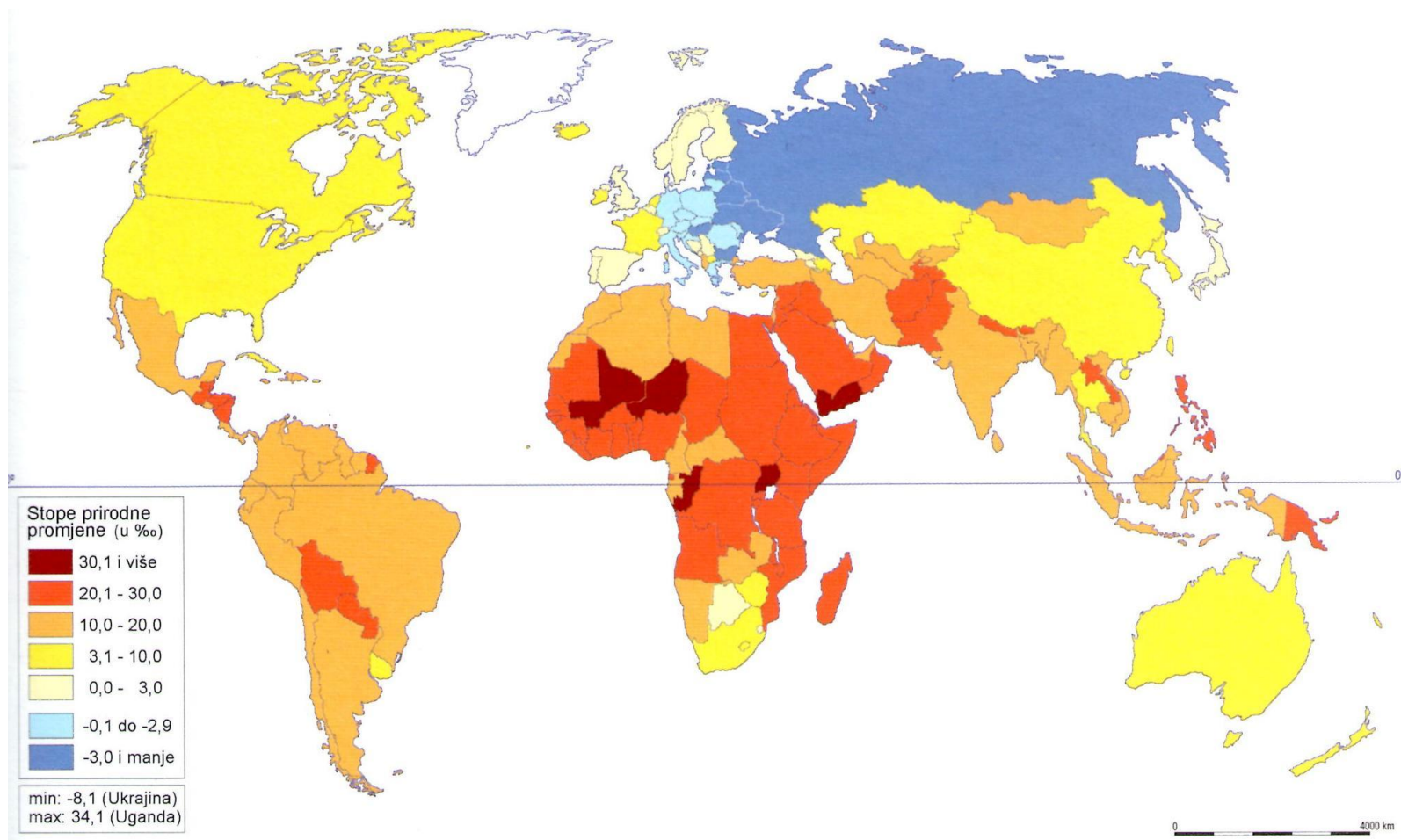
➤ **STOPA PRIRODNE PROMJENE**

$$pp = \frac{N - M}{S} \times 1000$$

S

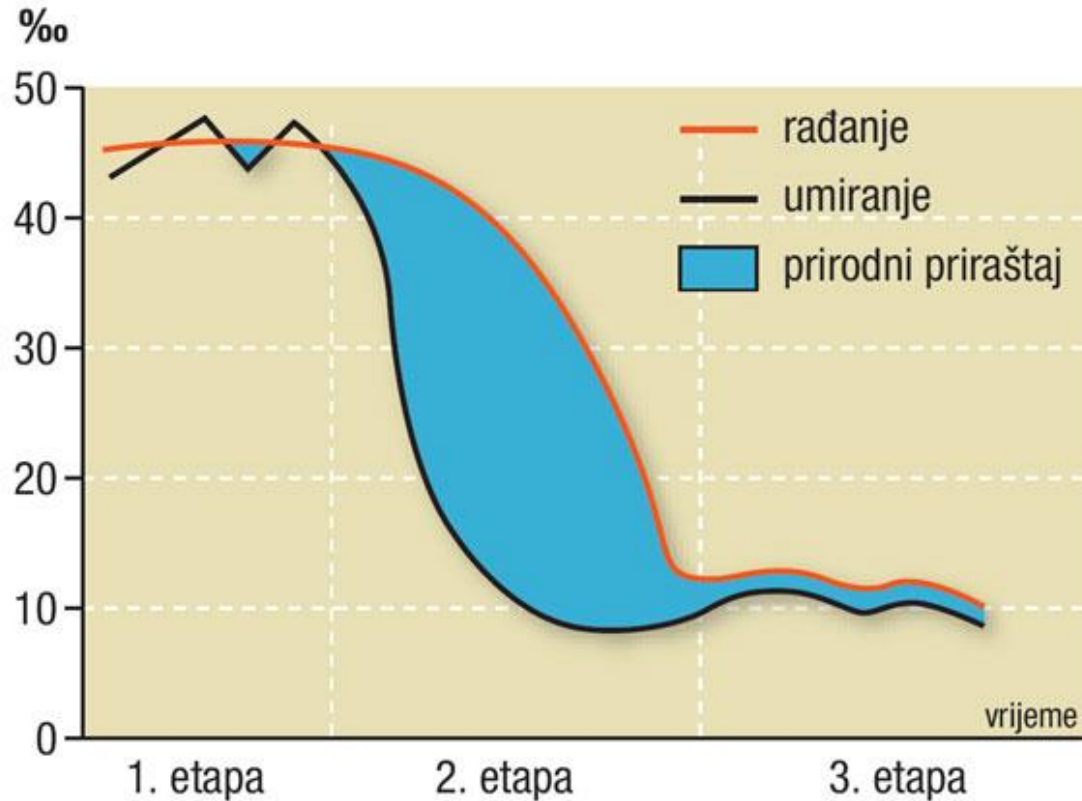
niska ($<5 \text{ ‰}$), umjerena ($6-14 \text{ ‰}$), visoka ($15-20 \text{ ‰}$),
vrlo visoka ($>20 \text{ ‰}$)

ŠTO JE ZEMLJA NERAZVIJENIJA I SIROMAŠNIJA, TO IMA VEĆE STOPE PRIRODNE PROMJENE!

Demografska tranzicija (prijelaz)

- proces smanjenja stopa nataliteta i mortaliteta sa vrlo visokih na vrlo niske stope
- u uskoj je vezi s društvenim i gospodarskim razvojem

3 ETAPE:

1.PREDTRANZICIJSKA

2.TRANZICIJSKA

3.POSTTRANZICIJSKA

PRIRODNO KRETANJE STANOVNIŠTVA HRVATSKE

STOPA NATALITETA

1900. 40 ‰

1991. 10,8 ‰

2011. 9,4 ‰ = niska stopa

SMANJENJE NATALITETA!!!

*** nezaposlenost, sve kasnije stupanje u brak,
iseljavanje, starenje populacije**

STOPA MORTALITETA

1900. 27 ‰

- loši uvjeti života, loša prehrana, slabija zdravstvena zaštita
- posljednjih 100 godina trend smanjenja!

2011. 11,6‰

SUVREMENI TRED = RAST MORTALITETA!!!

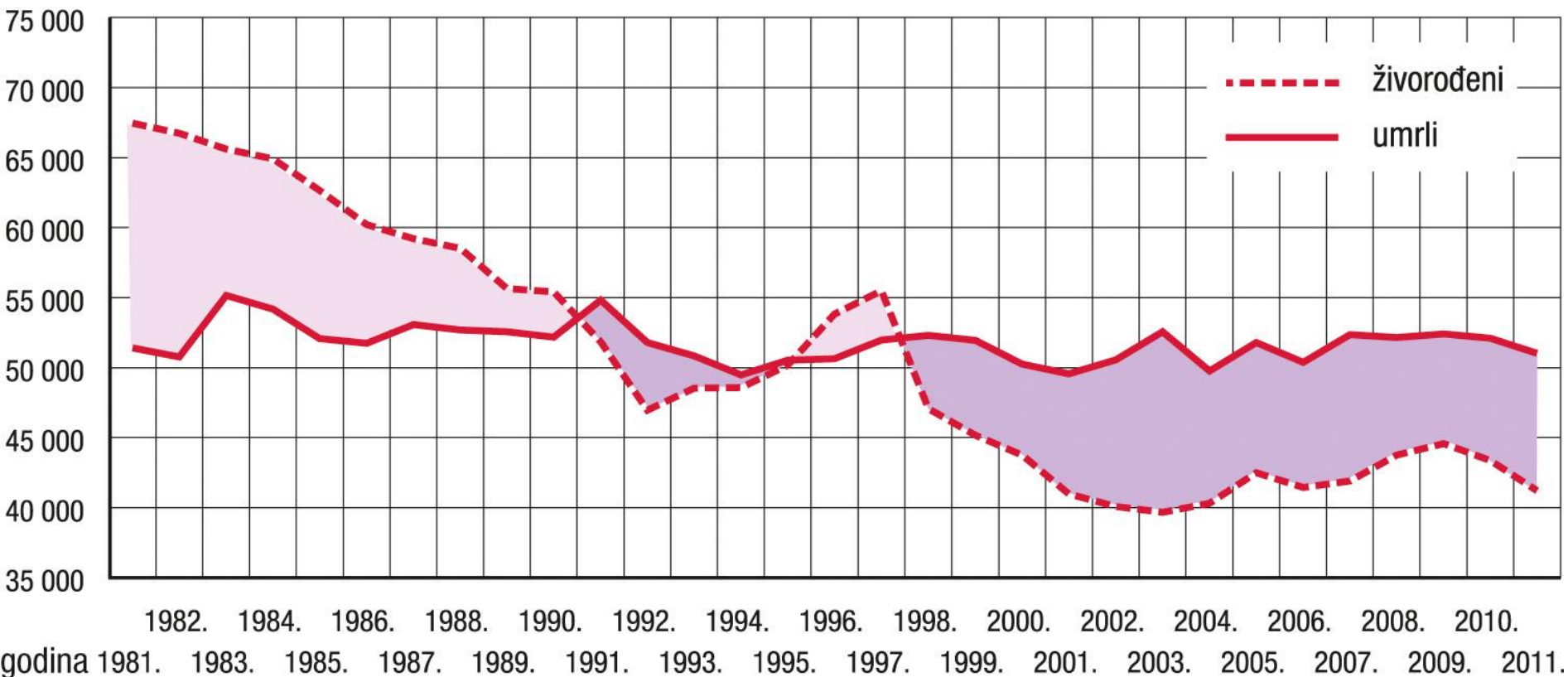
- velik udio starije populacije

PRIRODNA PROMJENA

broj stanovnika

□ prirodni prirast

□ prirodni pad

-
- do kraja 19. st. = **10 ‰**
 - između 2 svjetska rata = **DEMOGRAFSKA TRANZICIJA!**
 - 70-tih godina 20.st.= **ZAVRŠETAK DEMOGRAFSKE TRANZICIJE!**

**SUVREMENI TREND = NEGATIVNA STOPA PRIRODNE
PROMJENE!**

2011. -2,2 ‰

PROBLEM: DEPOPULACIJA + SENILIZACIJA!!!

**POTREBNO: POMLAĐIVANJE + BROJČANI RAST
STANOVNIŠTVA!**

**POPULACIJSKA POLITIKA = EKSPANZIVNA I
PRONATALITETNA!**

Također je potrebna i **MIGRACIJSKA POPULACIJSKA POLITIKA!**

- zaustaviti koncentraciju stanovništva u velikim gradovima
- poticati razvoj manjih urbanih naselja
- zaustaviti iseljavanje mlađih iz ruralnih područja
- selektivno naseljavanje urijetko naseljena područja